

С Т А Н О В И Щ Е

**За научните приноси на представените трудове на
доцент д.ф.н. Вася Велинова от ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев“
при СУ „Св. Климент Охридски“**

във връзка с обявения конкурс за заемане на академичната длъжност
„професор“ по професионално направление 2.1. *Филология (Стара
българска литература – писмена култура на славяните и Византия)*,
обявен за нуждите на ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев“ при СУ
(ДВ, бр. 21/18.03.2016)

От доц. д-р Румен Бояджиев, ЦСВП „Ив. Дуйчев“ – СУ
(Заповед за научно жури: РД 38-348/25.05.2016 г.)

Познавам и работя с доц. Вася Велинова в Софийския Университет вече близо двадесет години. Г-жа Велинова извървя балансирано и достойно целия път на кариерно и научно развитие: последователно дълги години в Алма Матер, както и началните години на научното си израстване в БАН. Благодарение на своето трудолюбие в полето най-вече на старобългаристиката, В. Велинова съумя, без “припрени” скокове в кариерата си, както и без излишни паузи, да се развие кариерно. Придобива последователно диплома за научна степен *кандидат на науките* (29.03.1990 г.), диплома за *доктор на филологическите науки* (по Теория и история на литературата – Стара българска литература /15.10.2013 г.). За нуждите на ЦСВП. „Проф. Иван Дуйчев“ междуременно (03.08.1998 г.) е удостоена и с научното звание *ст. н. с. II ст.* Сега на дневен ред е процедурата по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност *професор* за нуждите на звеното.

През годините доц. Велинова сътвори респектиращо научно творчество. Тук могат да бъдат споменати монографичните трудове: В. Велинова. *Климент Охридски. Учителят и творецът*. С., 1995; В. Велинова. *Тържествената ораторска проза в България през IX - X в.* С.,

1998; В. Велинова. *Слово за Константин Преславски*. С., 1999 и др. В качеството си на съавтор доц. Велинова участва активно и в изготвянето на няколко опис на славянски ръкописи от различни хранилища по нашите земи: *Опис на ръкописите от библиотеката на Центъра за Славяно-византийски проучвания “Проф. Иван Дуйчев”*. С., 2000 (в съавторство с Б. Христова и А. Джурова); *Опис на ръкописите от хранилищата в град Самоков*. С., 2002 (в съавт. с А. Джурова) и *Славянски музикални ръкописи от Рилския манастир*. С., 2012 (в колектив: А. Атанасов, Св. Куюмджиева, Е. Узунова, Е. Мусакова). Впечатляващ е и броят на статиите, публикувани до 2013 г. в наши и чужди престижни специализирани издания.

През годините г-жа Велинова се е изявявала и като докладчик на немалко международни научни форуми – в градове като С. Петербург, Милано, Неапол, Атина, Солун, Франкфурт/Майн и др., за което е получавала ред положителни отзиви.

Нужната за всеки научен работник в СУ – а именно пълна академична натовареност – също е налична при доц. Велинова. От 1998 г. до момента В. Велинова води бакалавърски лекционни курсове в специалност *Българска филология и Балканистика*. Също така има и натовареност в магистърски програми (задължителни курсове) във ФСлФ или такива към ИФ (избираеми курсове). През годините академичната ѝ натовареност винаги е била над законоопределената норма.

Вече близо пет години доц. Велинова успешно стои начело на ЦСВП “Иван Дуйчев” в качеството си на *ръководител* на звеното.

Във връзка с конкурса на вниманието на членовете на научното жури беше предоставен пълен комплект с обнародваните трудове на доц. д.ф.н. Вася Велинова, с акцент върху публикуваните в последните три години.

Монографични трудове:

А. Безусловно с подчертано приносен характер за родната старобългаристика е издаденият през 2013 г. труд на колегата: В. Велинова. *Среднобългарският превод на хрониката на Константин Манасий и неговият литературен контекст*. София, 2013. Вече от доста години датира интересът на д.ф.н. Велинова към един от малкото извори за нашата средновековна история – хрониката на Константин Манасий. Официално начало на научните дирения поставя работата на доц. Велинова по подготовката на фототипното издание на илюстрирания среднобългарски препис на Хрониката на Константин Манасий (в съавторство с А. Джурова), издаден от авторитетното атинско издателство „Милитос“ през 2007 г.

През годините г-жа Велинова „обостри“ научните си интереси по посока на задълбочаването на изследването на жанровата „постройка“ на старобългарската литература, стилистични особености и език. Тези усилия комплексно дават по-широк достъп на широката читателска публика към подобни ценни извори. В хода на научните изследвания на въпросните текстове напред излиза и проблемът за преводната литература в старобългарска културна среда. Колегата Велинова успешно се е справила с поставената от самата нея задача недекларативно да илюстрира стойностите на старобългарските преводи за формиране на хармонична картина на книжовността, както и детайлно да бъде проследено формирането на богат език и норма в православната духовност по нашите земи между деветото и тринадесетото – четиринадесетото столетие. В резултат на изследванията разграничими са и елементи от трансформацията на византийската книжовна норма за нуждите на формиращата се старобългарска книжнина. Подобни научни изследвания потвърждават класата на д.ф.н. Велинова като завършен учен медиевист – старобългарист.

Б. Друго поле от научните занимания на г-жа Велинова с по-късни ръкописи представя и фототипното издание (в съавторство с А. Джурова) – *Свитъкът-амулет от колекцията на проф. Иван Дуйчев*. (Фондация „Елена и Иван Дуйчеви“ – ЦСВП). С., 2016 (съпроводен с френска, английски и руска езикова версия и преводи на В. Велинова; авторски текст на В. Велинова – с. 35-74). Проследена е ролята на амулета в различните културни епохи. Доц. Велинова вниква в специфичните особености на текстовете – амулети в християнската традиция, като е направено разграничение между каноничните и апокрифните елементи в текстовете. Ръкописът е замислен и като глава от студия със заглавие: „Свитъкът амулет от колекцията на проф. Иван Дуйчев и мястото му в апотропейната книжнина“.

В. Сред предпочитаните форми в научните дирения на д.ф.н. Велинова са описите на ръкописи от славянското ръкописно богатство (за тях стана дума по-горе в текста). Последният представен на вниманието на широката научна общественост е и: В. Велинова; Н. Вутова. *Опис на ръкописите, старопечатните, редките и ценните издания в НИМ. Т.1. Славянски ръкописи, кирилски печатни книги и периодични издания*. С., 2013 (348 с.). Описите на ръкописни сбирки не винаги са това, за което понякога са смятани, т.е. механично шаблонно описание на дадена сбирка или дарена библиотека. Те предполагат комплексни задълбочени знания за литературната традиция, влиянията, редакциите, писаческите стени, миниатюрите и т.н. Тези описи често за пръв път „легаллизират“ в науката неизвестни или слабоизвестни сбирки и изготвянето им предполага задълбочено познаване на особеностите на ръкописната традиция в широк хронологически обхват. Описите на ръкописите изискват и комплексно представяне на кодексите откъм оформление, език, почерк, съдържание и украса, което изисква и добра информираност. Тези специфични трудове са

изготвени в съответствие и със съвременните норми за композиране на подобен род научна литература. Доц. Велинова добросъвестно и след нужните консултации е извършила ред идентификации на ръкописни фрагменти, разпръснати в различни хранилища. Текстовете са подлагани на комплексно проучване, все според съвременните археографски и кодикологични стандарти.

В заключение потвърждавам становището си, че тук предложените трудове на доц. Вася Велинова са завършени, с подчертано приносен характер като цяло и с разпростиране в различни хронологични полета. Трудовете, макар и надхвърлящи границите на заложеното изследователско направление (което е безспорен плюс), в най-голяма степен покриват изискванията за конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” в полето на старата българска книжнина и общо писмената култура на славяните и византийската империя.

Статии по темата:

Представени са близо тридесет статии, обнародвани между 2004 и 2016 г., като близо петнадесет са влезли за печат след 2013 г. Въпросните статии са обнародвани в Атина, Москва, Рим, Милано, Белград, Ниш и пр. Извън съмнение са и авторитетни периодични издания, в които колежата Велинова публикува: *Археографски прилози*, *Сборник радова Византолошког института*, *Ambrosiana Slavica* и др.

Похвалното е, че приложените статии не „тъпчат“ само в полето на досега проучваното от доц. Велинова, а загатват и евентуални нови проблеми за бъдещи изследвания. Темите варират между изследване на страни от живота и делото на личности като *Константин Велики*, *Амвросий Медиолански*, *драматичните битки между българи и византийци през погледа на Константин Манасий*, през „вечни“ теми като тази за *кирилското и гръцкото писмо*, *византийският екфразис* до по-

частни теми като например *историческата палей от последните десетилетия на XIV в., българо-сръбските книжовни връзки през XIII в.* или пък *Законът за рудниците на Стефан Лазаревич (описание, превод и коментар)*. Някои от тези статии с приносен характер явно вече са залегнали като ядро на нови научни проекти.

В заключение на всичко изложено дотук като медиевист мога да обобщя, че доц. д.ф.н. Вася Николова Велинова напълно се „вписва” в рамката на конкурса за „професор” по професионално направление 2.1. *Филология (Стара българска литература – писмена култура на славяните и Византия)*. Определено може да се заключи, че кандидатурата на г-жа Велинова отговаря на профила на конкурса, надхвърляйки ограниченията на конкретната проблематика с подчертано широк нюанс в изследванията си: от чисто филологически, през медиевистично литературоведски занимания с теоретичните проблеми на старобългарската литература, стигайки и до чисто исторически форми, базирани на конкретни текстове. Дългогодишната научно-преподавателска работа в рамките на СУ също напълно е в съзвучие със законовите норми във висшето образование. Напълно подкрепям кандидатурата на доц. В. Велинова за конкурса за професура за нуждите на ЦСВП при СУ „Св. Климент Охридски“ и препоръчвам на почитаемото жури да я утвърди за академичното звание „професор”.

София, 17 юли 2016 г.

Доц. д-р Румен Бояджиев
(СУ – ЦСВП „Ив. Дуйчев“)